

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра теорії та історії світової літератури

КУРСОВА РОБОТА

з історії зарубіжної літератури

на тему: **Художні особливості роману Джеймса Джойса «Портрет митця
замолоду»**

Студентки 3 курсу групи СОа 14-20

Напряму підготовки 014.021 Англійська мова та література

спеціальності 014 Середня освіта

Сільчук Анастасії Іванівни

Доктор філологічних наук, професор

Шульгун Мадлен Едуардівна

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ЄКТС _____

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

м. Київ – 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ	6
1.1 Роман вихованця, психологічний роман та ірландський роман.....	6
1.2. Техніки монологу.....	8
1.3. Постмодерністські прийоми.....	9
1.4. Символізм та метафорика.....	11
РОЗДІЛ II. РОЛЬ ХУДОЖНІХ ЗАСОБІВ У РОМАНІ В КОНТЕКСТІ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТРАДИЦІЇ ТА КУЛЬТУРНОГО КОНТЕКСТУ	13
2.1. Дослідження літературного контексту роману та його вплив на побудову сюжету та образів.....	13
2.2. Аналіз використання художніх засобів у контексті культурних та історичних особливостей часу написання роману.....	14
2.3. Порівняння стилістики роману зі стилістикою інших творів Джеймса Джойса та представників літературної традиції.....	15
ВИСНОВОК	17
РЕЗЮМЕ	18
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	21

ВСТУП

Один із найвідоміших романів ХХ століття, «Портрет митця замолоду» Джеймса Джойса, став предметом дослідження для багатьох науковців та літературознавців. І не дивно, адже: «Завдання митця — творити прекрасне. Що таке прекрасне — то вже інше питання» [1, с. 108].

Актуальність теми полягає в тому, що роман є складним та багатограним твором, який відображає не тільки індивідуальність головного героя, але й світові тенденції епохи, в яку він був написаний. Автор порушує важливі теми, такі як ідентичність, самопізнання та самовираження, які залишаються важливими й до цього дня. Тема художніх особливостей цього роману є надзвичайно актуальною в наш час, коли виникає потреба в пошуку сенсу в житті і збереженні духовних цінностей в умовах руйнування традицій та стереотипів. Дослідження обраних художніх особливостей роману має важливе наукове значення, оскільки воно дає можливість краще розуміти характерні риси літератури модернізму, зокрема, використання новаторських методів у побудові сюжету та розкритті характерів героїв. Крім того, дослідження художніх особливостей роману може стати підґрунтям для подальшого аналізу творів літератури, які використовують подібні методи.

Ступінь розробленості проблеми художніх особливостей роману «Портрет митця замолоду» у науковій літературі є досить високим. Роман був предметом досліджень багатьох відомих літературознавців, серед яких варто згадати Річарда Еллмана, Харольда Блума, Дерекка Аткінсона та інших. Вони аналізували роман з різних поглядів, зокрема, звертали увагу на використання монологу внутрішньої мови, символізм, метафори та інші художні засоби, що дозволяють автору створити яскравий образ Стівена Дедалуса і зобразити процес формування світогляду та самоідентифікації молодого митця, який шукає своє місце в суспільстві та світі мистецтва. Такі дослідження допомагають краще зрозуміти творчу концепцію Джеймса Джойса та значення його роману для світової літератури. Тема художніх особливостей роману «Портрет митця

замолоду» є надзвичайно важливою і має великий потенціал для подальших наукових досліджень.

Об'єктом дослідження є художні особливості роману Джеймса Джойса «Портрет митця замолоду», які відображають індивідуальність головного героя та світогляд епохи.

Предметом дослідження є те, які художні засоби використовував Джеймс Джойс для створення образу головного героя, як відображені в романі теми відображають світогляд епохи та які наслідки має індивідуальність головного героя для нього та суспільства.

Метою дослідження є аналіз художніх особливостей роману Джеймса Джойса «Портрет митця замолоду», який дозволить виявити засоби, що використовував автор, та їх вплив на роман. Дослідження мовних засобів, структури та композиції твору, а також розкриття глибинних ідейних та філософських змістів роману.

Для досягнення мети курсової роботи передбачені такі **завдання**:

- проаналізувати мовні засоби твору, зокрема стилістику, образність та мовну манеру;
- дослідити структуру та композицію роману;
- проаналізувати ідейний зміст твору та філософську складову;
- визначити місце роману в літературі та його внесок у розвиток художньої прози.

У даному дослідженні будуть використовуватися наступні **методи** наукового дослідження:

- Аналіз твору. Даний метод полягає у детальному вивченні художнього твору та виділенні його основних художніх особливостей.
- Компаративістський аналіз. Цей метод дозволяє порівняти роман «Портрет митця замолоду» з іншими творами Джеймса Джойса та інших письменників, що дає змогу розкрити його унікальність та авторський стиль.

- **Історичний метод.** Даний метод дозволяє розглянути твір у контексті культурного, історичного та соціального середовища, у якому він був написаний.

У роботі будуть використані праці авторів, які присвятили свої дослідження творчості Джеймса Джойса: Ямайка Кінкейд, Фредерік Р. Карл, Х'ю Кеннер та інші.

Наукова новизна здобутих результатів полягає в тому, що вперше буде здійснена спроба проаналізувати художні засоби роману Джеймса Джойса «Портрет митця замолоду».

Теоретичне та практичне значення. Теоретичні матеріали курсової роботи можуть стати корисними під час підготовки до уроків з вивчення роману Джеймса Джойса «Портрет митця замолоду».

Структура курсової роботи складається з вступу, двох розділів та їх підпунктів, висновків, резюме і списку використаної літератури.

РОЗДІЛ I. ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ

1.1 Роман вихованця, психологічний роман та ірландський роман

Джеймс Джойс, відомий ірландський письменник, що став визначальною фігурою літературного руху модернізму, відображав різні аспекти ірландського життя та культури в своїх творах. Його перший роман "Портрет митця замолоду" є прекрасним прикладом роману вихованця та ірландського роману.

В романі "Портрет митця замолоду" Джойс описує життя та розвиток Стівена Дедалуса, який виріс в ірландській сім'ї та отримував освіту в католицькій школі. Роман є відображенням ірландського життя та культури, а також звертає увагу на соціальні та політичні проблеми Ірландії на початку 20-го століття.

Джессіка Трейнор у своїй статті «James Joyce, the emigrant who left Dublin in body but not in mind» (переклад скрізь мій) зазначає: «Як і для будь-якого емігранта, причини його від'їзду були глибоко особистісними та відображали ширші суспільні тенденції. По-перше, йому потрібно було знайти роботу. Він кинув медичну школу в Парижі в 1902 році, перш ніж повернувся в Дублін і ненадовго зайнявся потенційною кар'єрою співака. Після цього переїзду життя Джойс цікавим чином перетинається з різними емігрантськими переживаннями. Як і багато недавніх ірландських емігрантів, він заробляв на життя, викладаючи англійську мову за кордоном, спочатку в Пулі, а потім у Трієсті... Він сумував за сім'єю і переманив кількох своїх братів і сестер на континент із різним ступенем успіху... Боротьба Джойса з ірландською релігією також присутня. Мистецтво імітує життя в «Портреті митця замолоду», де Стівен розповідає своєму другові Кренлі про свою відмову стати на коліна біля смертного ложа своєї матері й помолитися — подія з життя самого Джойса, яка явно вплинула на нього» [12, с. 1]. У романі Джойс зазначає: «Ти знаєш, що таке Ірландія? — спитав Стівен в холодному шалі. — Стара свиноматка, що пожирає свій виводок» [1, с. 120]. Джойс у своїх творах намагався знайти новий спосіб відображення реальності, що було притаманне модерністському напрямку в

літературі. Він розривав з традиційним письменством та експериментував з формою, що дозволило йому створити новий стиль, який відображав сучасний світ.

Одним з ключових елементів роману "Портрет митця замолоду" є психологічний розвиток головного героя. Стаття групи психологів «Exploring Psychological Development and Education of the Bildungsheld in James Joyce's: A Portrait of the Artist as a Young Man» зазначає, що: «Книга Джеймса Джойса: «Портрет митця замолоду» є прикладом форми літератури, яка має справу з психологічним зростанням і розвитком персонажа. Головний герой або вихованець роману досягає свого зростання та розвитку, залучаючись до світу освіти. Роман характеризується репрезентацією автобіографічних елементів, переміщенням персонажа з одного місця в інше, освітою персонажа, досвідом любовних стосунків і досвідом прозріння, що дозволяє персонажу перенестися у світ мистецтва та естетику» [17, с. 3].

Головний герой, Стівен Дедалус, є метафорою самого Джойса, який також бореться за своє місце у світі та в культурі: ««Портрет митця в молодості» — це історія про становлення особистості Стівена Дедалуса від дитинства до юності. Він має вчитися в єзуїтській школі для хлопчиків, як вирішить його родина, у коледжі. Молодому Стівену важко інтегруватися з іншими. Він ніколи не бере участі в іграх з іншими дітьми, тому що старші хлопці завжди знущаються над ним і ставляться до нього як до чужої людини, тому його завжди дратує поведінка однокласників. Він часто визнає себе героєм, але залишається ізольованим від інших і сам є «вигнанець»» [6, с. 1].

Отже, роман "Портрет митця замолоду" Джеймса Джойса є комплексним твором, що поєднує в собі елементи роману вихованця, ірландського роману та психологічного роману. Він відображає ірландське життя та культуру, критикує соціальні та політичні проблеми того часу, а також дає можливість зрозуміти внутрішній світ головного героя через психологічний розвиток. Роман є символом боротьби за ідентитет та місце у світі, який став важливим для ірландців у той час.

1.2. Техніки монологу

У романі «Портрет митця замолоду» Джеймс Джойс використовує техніки монологу, що дозволяють читачеві зануритись у світ внутрішнього світу героїв та досліджувати їхні думки та переживання. Американська письменниця Ямайка Кінкейд казала, що: «Коли я читала Джеймса Джойса та Вірджинію Вулф, я відкрила для себе засоби письмового вираження досвіду, який я хотіла висловити. Їхні твори розкривали світ таким, яким я його бачила: роздробленим, розрізненим і все ж якимось цілим. Я одразу зрозуміла модернізм. Це мало неймовірний сенс, тому що історичні події, про які я пишу, також розрізнені, складні, антагоністичні, амбівалентні та протилежні» [16, с. 4].

У романі присутній внутрішній монолог, який розкриває глибинні думки та емоції героїв, а також зовнішній монолог, який передає мовлення та поведінку героїв. Особливої уваги заслуговує монолог Стівена Дедалуса, який зображається як мислитель, що постійно аналізує свої думки та переживання. Ойген Уейс описує монолог Стівена Дедалуса як: "...далеко не богоподібний герой. Болісно прагнучи до певного розуміння себе та свого місця у світі, він іноді смішний, іноді жалюгідний і майже завжди такий, який ми маємо назвати «ускладненим» [13, с. 1]. І все ж, незважаючи на свої надто людські недоліки, він має майже надлюдську сміливість зіткнутися зі світом наодинці. Х'ю Кеннер називає роман «Портрет митця замолоду» віртуозним досягненням та пише, що: «Коли безкомпромісність Стівена час від часу стає абсурдною, Джойс-записувач завжди під рукою, щоб надати дистанційну фразу: «революціонер із полум'яним серцем»; «цей небесний есеїст»» [8, с. 1].

Монолог в творчості Джеймса Джойса є однією з ключових технік автора, яка дозволяє відтворити внутрішній світ персонажа та передати його думки, почуття та сприйняття. Ця техніка використовується у багатьох творах Джойса, зокрема "Улісс", "Фіннеганс вакханалія" та "Портрет митця замолоду".

Монолог у творчості Джойса не обмежується лише відтворенням внутрішнього монологу персонажа, а також включає різноманітні елементи, такі як асоціації, фантазії та спогади.

Одним з найбільш яскравих прикладів використання техніки монологу є уривок з "Улісса", де Лео Блум згадує свою дружину: "Мільярди років тому я був як мікроб в роті своєї матері. Коли вона їла вечерю, я був з нею, коли вона вийшла з хати, я був з нею. Може, їй вистачило б однієї хвилини не кинути у вікно зайвого дозатора, і я би ніколи не народився. Але вона не кинула. Вона не могла знати, що я буду таким, як я є. Мабуть, якщо вона знала, вона б кинула" [2, с. 17]. Цей монолог передає не тільки думки Лео Блума, а й його спогади та почуття, і допомагає читачеві краще зрозуміти його характер та мотивації.

Інший приклад можна знайти у «Портреті митця замолоду», де Стівен Дедалус веде монолог про свої почуття щодо релігії: «Але Бог бачить їхні душі; і якщо їхні душі — у стані благодаті, то вони сяють очам, і Бог дивиться на них з любов'ю. Душу обвіяв спустошливий подих приниження, коли він подумав, як низько він впав, коли відчув, що їхні душі любіші Богові, ніж його душа. Вітер обвіяв його й полетів далі до мільярдів інших душ, над якими Божа милість сяє то сильніше, то слабше, зірки то яскравіють, то тьмяніють, то є, то нема. І мерехтливі душі відходять — то вони є, то нема — зливаючись з невпинним подихом. Одна лиш душа пропала, крихітна душа — його душа. Зблиснула раз і погасла, забута, пропаща. Кінець: чорне, холодне, порожнє ніщо» [1, с. 82]. Цей монолог передає конфлікт Стівена між релігією та науковим мисленням, а також допомагає встановити його характер та світогляд.

Отже, техніка монологу є важливим елементом творчості Джеймса Джойса, який дозволяє відтворити внутрішній світ персонажів та зрозуміти їхні думки, почуття та мотивації. Вона включає не тільки відтворення внутрішнього монологу, а й елементи асоціацій, фантазій та спогадів.

1.3. Постмодерністські прийоми

«Портрет митця замолоду» Джеймса Джойса можна вважати твором, який включає в себе багато елементів постмодерністської літератури. У своїй статті «Постмодерністські техніки в романі Джеймса Джойса "Портрет митця замолоду"» Фланн О'Брайєн наводить багато прикладів, що підтверджують цю тезу. За його словами: «...постмодернізм є суперечливим феноменом, який використовує та зловживає, встановлює, а потім підриває самі концепції, які він кидає виклик... Водночас ми повинні бути обережними, щоб це не просто синонім перенасиченої масової культури, а серйозний і проблемне зіткнення з самою історією. Історія не є застарілою в постмодернізмі, але вона переосмислюється як людська конструкція, а не як Проте, в дусі навмисної іронії, ми можемо сконструювати для себе коротку історію постмодернізму» [7, с. 14].

Один з найбільш яскравих прикладів постмодерністських прийомів у романі - це використання аллюзій та цитат з інших літературних творів. Наприклад, головний герой Стівен Дедалус бере цитати з поезій Персі Шеллі, Вільяма Блейка, Данте Аліг'єрі, а також інших письменників. Це дозволяє Джойсу створити мінливий текст, який можна тлумачити по-різному.

Постмодерністський стиль в «Портреті митця замолоду» полягає в перекритті міжтекстових зв'язків, що створює нові значення та асоціації. Ще одним важливим елементом постмодерністської літератури є використання метатексту - текстів, які розповідають про текст. У «Портреті митця замолоду» це виявляється в самому способі нарисовання портрета головного героя - Стівена Дедалуса. В процесі створення портрета митець дає різні коментарі щодо свого підходу до малювання, вказуючи на те, що портрет є не просто зображенням, а складною картиною.

В «Портреті митця замолоду» Джойс використовує фрагментарний стиль письма, що також є одним з характерних елементів постмодерністської літератури. Головний герой Стівен Дедалус не просто розповідає свою історію життя, але робить це шляхом фрагментарних спогадів та роздумів, що створює певну дисконтинуїтетність в тексті. Це дозволяє Джойсу показати, що реальність - це не просто послідовність подій, а складна мозаїка досвідів та спогадів.

Також, у «Портреті митця замолоду» використовується сатиричний тон, що також є одним з характерних елементів постмодернізму. Наприклад, герой роману Стівен Дедалус гостро критикує традиційні цінності і інституції, такі як церква та сім'я.

Отже, можна стверджувати, що в «Портреті митця замолоду» Джеймс Джойс вдало використовує багато елементів постмодернізму, таких як аллюзії, метатексти, фрагментарний стиль письма, сатиричний тон тощо. Ці елементи дозволяють створити складний, мінливий та багатозначний текст, який можна розуміти по-різному.

1.4. Символізм та метафорика

Символізм та метафорика є ключовими елементами "Портрета митця замолоду" Джеймса Джойса.

Один з ключових символів у романі є світло. Воно виступає як символ спокою та умиротворення від неспокійного навколишнього середовища. Одна з цитат, що ілюструє це, знаходиться на початку роману: "Мир садків і привітне світло з вікон ніжно впливали в його неспокійне серце. Галас захоплених грою дітей драгував, нехитрі їхні голоси ще гостріше, ніж у Клонговзі, давали йому відчуття, що він не такий, як інші. Йому не хотілось ігор.» [1, с. 36].

Інший символ у романі - це метафора руху. Рух виступає як символ постійного бажання до розвитку, зміни та еволюції. Це можна побачити у такій цитаті: «Коли відкрився гімнасій, він почув інший голос, який казав йому бути сильним, і мужнім, і здоровим, а коли в коледжі почав набирати сили рух за національне відродження, ще один голос велів йому бути вірним своїй країні і докласти зусиль до повернення її занедбаної мови й традицій. В мирському світі, він передбачав, мирський голос звелить йому трудитись, щоб повернути батькове занедбане становище, як тепер голос шкільних побратимів каже йому бути порядним хлопцем, захищати товаришів від нападок, ручатися за них і робити усе, щоб випросити для шкільної громади вільні дні.» [1, с. 48]. Ця цитата

вказує на те, що Стівен прагне до розвитку та зміни, та готовий рухатися вперед, незважаючи на труднощі.

Також у романі є символи світла та темряви. Світло можна сприймати як символ пізнання, духовної прозрілості та пробудження, тоді як темрява може вважатися символом незнання та ігнорантства. Одна з цитат, яка це ілюструє, знаходиться всередині роману: «Цвірінькнула пташка; ще одна, ще. Вмовкли і дзвін, і пташки; і тьмаве біляве світло розійшлося на схід і на захід по світі, накриваючи ружане світло в його серці» [1, с. 140]. Ця цитата вказує на те, що Стівен здобув пізнання та пробудження, та отримав спокій та гармонію в своїй душі.

Ще одним важливим символом у романі є метафора мистецтва. Мистецтво виступає як символ краси, гармонії та симетрії у світі. Одна з цитат, яка це ілюструє, знаходиться в самому початку роману: «Неправдиве мистецтво збуджує кінетичні почуття — хотіння або нехіть. Хотіння штовхає нас до чогось, спонукає нас оволодіти ним; нехіть каже його відкинути, відштовхує від нього. Тому мистецтво, яке збуджує їх — порнографічне чи дидактичне, — це мистецтво неправдиве. Отож естетична емоція (я вживаю загальний термін) — статична. Душа спиняється, підносячись понад хотінням чи нехіттю». Ця цитата вказує на те, що Стівен мріє стати великим митцем, який зможе створити щось вічне та незабутнє.

У цьому романі символізм та метафорика використовуються Джойсом для того, щоб показати пошук Стівена за істинністю та своїм місцем у світі. Ці символи допомагають показати еволюцію Стівена як особистості, який постійно рухається вперед та знаходить своє місце у світі.

РОЗДІЛ II. РОЛЬ ХУДОЖНІХ ЗАСОБІВ У РОМАНІ В КОНТЕКСТІ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТРАДИЦІЇ ТА КУЛЬТУРНОГО КОНТЕКСТУ

2.1. Дослідження літературного контексту роману та його вплив на побудову сюжету та образів

Дослідження літературного контексту роману «Портрет митця замолоду» та його вплив на побудову сюжету та образів Джеймса Джойса є одним з ключових аспектів аналізу твору. Роман є автобіографічним, а його головний герой, Стівен Дедалус, є альтер-его самого Джойса.

В одній статті розповідають: «Твір є навмисною спробою Джойса створити новий тип роману, який не покладається на звичайні техніки оповіді. Замість того, щоб розповідати історію зі зв'язним сюжетом і традиційним початком, серединою та кінцем, Джойс представляє вибрані вирішальні моменти з життя свого героя без перехідного матеріалу, який відзначав більшість романів, написаних до того часу. «Портрет» у назві насправді є серією портретів, кожен з яких показує Стівена на різному етапі розвитку. І хоча ця історія розповідається від третьої особи, вона проходить через свідомість Стівена» [4, с. 1]. Також у романі є відгуки на твори інших авторів. Наприклад, відображення музики Бетховена та Вагнера, що можна сприймати як спробу Джойса поєднати різні культурні впливи у своєму творі.

Крім того, у статті Олександра Севіча «Stephen Dedalus and Nationalism without Nationalism» зазначається: ««Портрет митця замолоду» стоїть між відмовою від націоналізму та твердою, хоча, можливо, ідіосинкратичною, відданістю розбудові нації. Такий, принаймні, висновок, який випливає із, здавалося б, суперечливих висловлювань її героя, Стівена Дедлауса. «Я не буду служити, — каже він, — тому, у що я більше не вірю, чи то це мій дід, моя батьківщина чи моя церква». І все ж рішучість Стівена відкинути сіті «національності, мови та релігії» здається, повністю суперечить передостанньому запису в його щоденнику... Цей подвійний рух між неприйняттям і підтвердженням, між наполегливим, спрямованим на вимоги

національності та релігії, і настільки ж рішучим проголошенням націоналістичної місії продовжує становити одну з центральних критичних проблем» [5, с. 1].

Літературний контекст роману впливає на побудову сюжету та образів, що можна спостерігати у стилістиці твору. Джойс використовує різні художні засоби, такі як метафори, алегорії та символіку, щоб передати ідеї та емоції героїв. Наприклад, образи моря та птахів у романі символізують свободу та незалежність, що є важливим для головного героя.

Також важливим елементом побудови сюжету є мотив повернення до ідентичності. Стівен Дедалус шукає своє місце у світі та розуміння своєї ідентичності як митця та ірландця. У цьому контексті відображається побудова ірландської національної ідентичності, яка була важливим питанням у той час у Ірландії.

У підсумку, дослідження літературного контексту роману та його впливу на побудову сюжету та образів Джеймса Джойса «Портрет митця замолоду» дозволяє краще розуміти твір та його значення в історії літератури. Інтерпретація різних аспектів твору дозволяє збагатити розуміння того, як література відображає культурні та історичні процеси.

2.2. Аналіз використання художніх засобів у контексті культурних та історичних особливостей часу написання роману

Аналізуючи використання художніх засобів у романі «Портрет митця замолоду», необхідно врахувати культурні та історичні особливості часу його написання.

Один з художніх засобів, що використовує Джойс, - це символізм. У романі вживаються численні символічні образи, такі як метафора "портрету", який стає символом пошуку ідентичності. Цей образ є типовим для ірландської

літератури того часу, оскільки ірландці шукали своє місце у світі, почувуючись відчуженими від британської культури, яка володіла країною. Отже, використання символізму у романі є не тільки художнім засобом, але й виразом ірландського національного світогляду того часу.

Ще одним важливим художнім засобом у романі є мовна експериментальність. Джойс використовує різноманітні мовні техніки, такі як епіфора, антитеза, метонімія, алегорія, які змінюють традиційний підхід до мови. Наприклад, у романі можна знайти багато складних речень, які містять велику кількість залежних частин. Цей стиль є характерним для ірландської літератури того часу, яка намагалася створити відмінну від англійської літературу мовну традицію, яка відображала багату культурну спадщину Ірландії та її особливості. Таким чином, мовна експериментальність у романі Джойса відображає не тільки його художній стиль, але й ірландський національний світогляд, що відбиває культурні особливості того часу.

Нарешті, ще одним художнім засобом, який використовує Джойс у своєму романі, є потік свідомості. Цей стиль написання, який передає потік думок і почуттів головного героя без розділів на абзаци і діалоги, був революційним у світі літератури. Цей стиль є виразом модерністської тенденції у літературі того часу, яка намагалася передати внутрішній світ людини та складність її почуттів.

Таким чином, аналізуючи використання художніх засобів у романі «Портрет митця замолоду», важливо врахувати культурні та історичні особливості часу його написання. Символізм, мовна експериментальність та потік свідомості - це не лише художні засоби, але й вираз культурних та історичних особливостей того часу, який відображається у творі Джойса

2.3. Порівняння стилістики роману зі стилістикою інших творів Джеймса Джойса та представників літературної традиції.

Роман «Портрет митця замолоду» Джеймса Джойса є першим повноцінним твором письменника та єдиною автобіографічною працею в його

творчості. Стилiстика цього роману відрiзняється від стилiстики інших творiв Джойса, особливо його наступних романiв, таких як «Улісс» або «Фiннеганс Вейк».

«Портрет митця замолоду» характеризується більш традиційною структурою та меншою експериментальністю в порiвнянні з наступними творами Джойса. Хоча присутня фрагментарність, внутрiшні монологи та епізодичність, вони ще не такі розгалужені та складні, як у «Улісса».

Порiвнюючи стилiстику «Портрета митця замолоду» зі стилiстикою інших творiв, можна зазначити, що деякі особливості стилю Джойса зберігаються в усіх його неперевершених творах. Це, наприклад, зосередженість на внутрiшньому свiті героїв та їхніх думках, відсутність лiнійної структури, використання мовних iгор та каламбурiв.

Однак стиль «Портрета митця замолоду» має свої особливості, які збiгаються зі стилем представникiв лiтературної традиції. Наприклад, у своїй статті про Джойса, письменник та лiтературний критик Антоніо Грамші порiвнює стиль «Портрета митця замолоду» зі стилем австрiйського письменника Артура Шніца. Грамші пише: «У нього є стиль, який вирiзняє його серед інших письменникiв. Цей стиль не просто стилiстична форма, а спiсiб життя, вираження себе та свiту».

Крiм того, можна порiвняти стиль «Портрета митця замолоду» зі стилем інших авторiв, таких як Франц Кафка, чий стиль характеризується також зосередженістю на внутрiшньому свiті героїв та їхніх почуттях, а також використанням символiки та метафор.

Отже, можна зробити висновок, що стиль «Портрета митця замолоду» Джеймса Джойса є унікальним, проте має деякі спiльні риси зі стилем інших творiв письменника та представникiв лiтературної традиції. Цей стиль можна описати як експериментальний, фрагментарний та зосереджений на внутрiшньому свiті героїв та їхніх почуттях. Використання символiки та метафор робить стиль «Портрета митця замолоду» більш виразним та запам'ятовуваним. Завершу роботу надихаючим словами Джеймса Джойса: «Важливо не те, що ми

пишемо, а те, як ми пишемо, і, на мою думку, сучасний письменник має бути перш за все авантюристом, готовим йти на будь-який ризик і бути готовим провалитися у своїх зусиллях, якщо це буде необхідно. Іншими словами, ми повинні писати небезпечно.»

ВИСНОВОК

У романі Джеймса Джойса «Портрет митця замолоду» можна відзначити ряд художніх особливостей, що роблять його непересічним твором світової літератури. Однією з найбільш помітних рис є експериментальний стиль письма, який включає в себе відхилення від традиційної структури роману та використання різних літературних технік, таких як потік свідомості, внутрішні монологи та інші.

Окрім цього, у романі зображено складну психологічну дорослішання головного героя Стівена Дедалуса, його пошук власної ідентичності та місця у світі. Автор також вдається до використання мотиву втечі, що символізує бажання героя вирватися зі свого оточення та відчувати свободу. Також, у романі Джойса відбувається вивчення ірландської історії та культури, що робить його важливим твором для розуміння історії Ірландії та її місця у світі. Подальші дослідження також можуть бути присвячені вивченню того, як автор використовує мотиви втечі в контексті ірландської історії та культури, а також його символіку та вплив на розвиток головного героя та його ставлення до свого середовища.

Отже, можна стверджувати, що роман «Портрет митця замолоду» є непересічним твором, який поєднує в собі не тільки експериментальний стиль письма, але й складну психологічну дорослішання героя, мотив втечі та вивчення ірландської історії та культури. Це дозволяє роману залишатися актуальним і цікавим для читачів протягом багатьох років після написання.

PE3IOME

Title: Artistic Features of James Joyce's "A Portrait of the Artist as a Young Man"

Introduction: the introduction provides an overview of the novel, "A Portrait of the Artist as a Young Man," and highlights its significance in literature. It also outlines the main objectives of the coursework.

The main part of the coursework is divided into two sections, each focusing on a specific aspect of the artistic features in James Joyce's "A Portrait of the Artist as a Young Man."

Section 1: Description and Analysis of Artistic Techniques in the Novel.

In this section, the coursework delves into the artistic techniques used by Joyce to develop the novel's plot and characters. Specifically, the coursework provides an in-depth analysis of the protagonist's description and characterization, the language style used in the novel, and the metaphors and symbols employed by the author.

The first sub-section describes the protagonist of the novel and provides an analysis of his personality and behavior throughout the story. This sub-section examines the protagonist's actions, decisions, and interactions with other characters to identify his character traits, motivations, and development. Sub-section 1.2. focuses on the language style used in the novel and its impact on the reader's understanding and perception of the text. This sub-section examines the use of language devices, such as stream of consciousness, free indirect speech, and other narrative techniques that Joyce employed to convey the protagonist's thoughts and experiences. In sub-section 1.3. the coursework explores the metaphors and symbols used in the novel and their significance to the plot and character development. This sub-section examines the use of religious and artistic symbolism, as well as other literary devices, to create meaning and complexity in the novel.

Section 2: The Role of Artistic Techniques in the Novel within the Context of Literary Tradition and Cultural Context.

In this section, the coursework examines the role of the novel's artistic features in the context of literary tradition and cultural context. Specifically, the coursework explores the literary and cultural influences that shaped the novel and the impact of its artistic techniques on contemporary literature. Sub-section 2.1. examines the literary context of the novel and its relationship to other literary works of the time. This sub-section explores how Joyce's use of language, symbolism, and characterization fits into the literary tradition of modernism and how the novel influenced later literary works. In sub-section 2.2. the coursework explores the cultural and historical context of the novel and its impact on the development of the plot and characters. This sub-section examines how the novel's themes and motifs reflect the social and political issues of the time and how its artistic techniques address these issues. Finally, sub-section 2.3. compares the novel's style with the styles of other works by James Joyce and representatives of the literary tradition. This sub-section examines how the novel's artistic techniques fit into Joyce's larger body of work and how they relate to other works in the modernist tradition.

Overall, the main part of the coursework provides a comprehensive analysis of the artistic features in James Joyce's "A Portrait of the Artist as a Young Man." Through detailed examinations of characterization, language style, and symbolism, the coursework offers insights into the novel's significance in literature and its relationship to broader cultural and literary trends.

Throughout the coursework, we have observed how Joyce skillfully develops the protagonist's personality and behavior, allowing us to delve into his motivations and growth. The language style used, including techniques such as stream of consciousness and free indirect speech, has heightened our connection to the protagonist's thoughts and experiences, offering a unique reading experience. Moreover, the exploration of metaphors and symbols, particularly religious and artistic symbolism, has revealed layers of meaning and enriched our understanding of the novel's themes and character development.

By placing the novel within its literary and cultural contexts, we have uncovered the influences that shaped Joyce's artistic techniques and the impact they

had on contemporary literature. The examination of the novel's relationship to other literary works of the time has demonstrated its contribution to the modernist tradition and its lasting influence on subsequent literature. Furthermore, by considering the cultural and historical context, we have recognized how the novel's artistic techniques address social and political issues of the time, adding depth and relevance to its themes.

Conclusion: the conclusion summarizes the main findings of the coursework and highlights the significance of "A Portrait of the Artist as a Young Man" in literature. It also provides recommendations for further research on the topic.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Портрет митця замолоду – Джеймс Джойс, повний текст твору. Бібліотека української літератури УкрЛіб. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=279>
2. Улісс (Джеймс Джойс) - читати онлайн - українська та світова література українською мовою. Українська та Світова Література українською мовою. URL: https://uabook.com.ua/book/uliss/#google_vignette
(<https://uabook.com.ua/book/uliss/>)
3. 35 Inspirational James Joyce Quotes On Success. AwakenTheGreatnessWithin. URL: <https://www.awakenthegreatnesswithin.com/35-inspirational-james-joyce-quotes-on-success/>
4. A portrait of the artist as a young man critical context - lit aid. Lit Aid. URL: <https://litaid.com/a-portrait-of-the-artist-as-a-young-man-critical-context/>
5. CORE – Aggregating the world’s open access research papers. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/35280851.pdf>
6. ERIC - Education Resources Information Center. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1128774.pdf>
7. Flann O'Brien : a portrait of the artist as a young post-modernist : Hopper, Keith : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive. Internet Archive. URL: <https://archive.org/details/flannobrienportr0000hopp/page/15/mode/1up>
8. Hugh Kenner, "the portrait in perspective", in Dublin's Joyce (1955): chap. 8. Ricorso: A Knowledge of Irish Literature. URL: http://www.ricorso.net/rx/library/criticism/major/Joyce_JA/Kenner_H1.htm
9. James Joyce – A Portrait of the Artist as a Young Man, 1916. Art in Fiction. URL: <https://artinfiction.wordpress.com/2014/02/25/james-joyce-a-portrait-of-the-artist-as-a-young-man-1916/>
10. James Joyce in a dozen great quotations. The Irish Times. URL: <https://www.irishtimes.com/culture/books/james-joyce-in-a-dozen-great-quotations-1.3120732>
11. James Joyce, nationalism und die Ukraine. DER STANDARD. URL: <https://www.derstandard.at/story/2000138812758/james-joyce-nationalismus-und-die-ukraine>
12. James Joyce, the emigrant who left Dublin in body but not in mind. The Irish Times. URL: <https://www.irishtimes.com/life-and-style/abroad/james-joyce-the-emigrant-who-left-dublin-in-body-but-not-in-mind-1.3119627>
13. M. Waith E. The Calling of Stephen Dedalus. URL: <https://www.jstor.org/stable/372469>
14. Stephen Dedalus and Nationalism without Nationalism. URL: <https://www.jstor.org/stable/10.2979/jmodelite.41.1.04>
15. The Project Gutenberg eBook of A Portrait of the Artist as a Young Man, by James Joyce. Free eBooks | Project Gutenberg. URL: <https://www.gutenberg.org/files/4217/4217-h/4217-h.htm>
16. University of Iowa Libraries Publishing. URL: <https://pubs.lib.uiowa.edu/ijcs/article/29855/galley/138199/view/>

17. View of exploring psychological development and education of the bildungsheld in james joyce's: a portrait of the artist as a young man. Psychology and Education Journal. URL:

<http://psychologyandeducation.net/pae/index.php/pae/article/view/5436/4687>